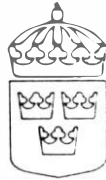

Motion till riksdagen

1988/89:N258

Olof Johansson m.fl. (c)
Näringspolitikens inriktning

Mot.
1988/89
N258-261

Sammanfattning

Målet för näringspolitiken måste, enligt centerpartiets uppfattning, vara ett starkt näringsliv som ger hög sysselsättning, anställningstrygghet och resurser för välfärdsutveckling över hela landet.

Det behövs en kraftfull satsning på nyetablering och den mindre företagssamheten för att bl.a. balansera det ökade beroendet av svenska internationella företag. De mindre företagen måste främjas i förhållande till de stora för att ett fungerande näringsliv över hela landet skall kunna upprätthållas. Åtgärder för att decentralisera ägandet och öka hushållssparandet måste vidtas. Centerpartiet kan inte acceptera den utveckling mot en ägandestruktur, där privata och offentliga maktkoncentrationer blir alltmer dominerande på de enskilda människornas och de små företagens bekostnad.

Åtgärder för att stimulera nyföretagandet måste bl a därför ingå som en viktig del i näringspolitiken. Regeringen bör därför ges i uppdrag att framlägga förslag på olika stimulansåtgärder så att en nyetablering av företag påskyndas. Centerpartiets förslag om personliga investeringskonton är viktigt i detta sammanhang.

För småföretag och egenföretagare är arbetsgivaravgifterna en tung börda. I flera avseenden är också avgiftsuttaget orättvist. Den lägre sjukfrånvaron i de mindre företagen motiverar lägre sjukförsäkringsavgift. Målet bör vara en sänkning av sjukförsäkringsavgiften med 5 procentenheter av avgiftsuttaget för de första 15 anställda. I ett första steg bör det vara en sänkning med 5 procentenheter på en lönesumma upp till 500 000 kr, vilket motsvarar 25 000 kr.

Egenföretagarnas roll i näringslivet är väsentlig. Skatte- och avgiftsuttaget är dock orättvist för denna företagsgrupp. För att skapa ökad rättvisa föreslår vi en ordning där egenföretagare befrias för arbetsgivaravgifter upp till ett basbelopp på f.n. 27 900 kr. Detta innebär ett minskat avgiftsuttag på över 10 000 kr.

Den s. k. vinstdelningsskatten liksom den särskilda löntagarfondsavgiften på 0,2 % som är en del av arbetsgivaravgiften bör avskaffas.

Centerpartiets förslag om förändrade avgiftsuttag innebär sammantaget en sänkning med 0,2 %. Samtidigt sker en omfördelning av avgiftsuttaget mellan mindre och medelstora företag i storleksordningen 0,9 % av lönesumman. Detta innebär att alla företag med en lönesumma på drygt 2,5 milj. kr. får en sänkning av avgiftsuttaget. Omfördelningen innebär att någon belastning på statsbudgeten inte uppkommer.

I övrigt föreslås bl a:

- att utvecklingsfonderna skall få medel att ställas till förfogande på förmånliga villkor för satsningar i energi- och miljöinvesteringar samt teknikutveckling inom denna sektor
- att 100 milj. kr. utöver regeringens förslag anvisas för att utveckla tekonärningen
- att stödet till enskilda uppfinnare förstärks med 10 milj kr
- att 25 milj. kr. utöver regeringens förslag anvisas för att ge Sverige möjligheter att delta i intressanta internationella samarbetsprojekt på rymdområdet, i första hand Columbusprojektet
- att insatserna på informationsteknologiområdet förstärks med 10 milj kr som ställs till utvecklingsfondernas förfogande för att ge småföretagen reella möjligheter att delta i det informationsteknologiska programarbetet.

Mål för näringspolitiken

Målet för näringspolitiken måste, enligt centerpartiets uppfattning, vara ett starkt näringsliv som ger hög sysselsättning, anställningstrygghet och resurser för välfärdsutveckling i hela landet. Detta tillgodoses bäst i ett ekonomiskt system byggt på marknadsekonomins principer präglad av socialt ansvar, god resurshållning och en ekonomisk balans i förhållande till omvärlden.

Näringspolitiken måste också inriktas på utveckling av ny teknik, nya företag och en ökad differentiering.

För att nå en stabil samhällsstruktur och långsiktig industriell tillväxt behövs det en helhetssyn på regional-, miljö-, arbetsmarknads- och utbildningspolitiken.

Ett näringsliv som huvudsakligen är grundat på fri företagsamhet, konkurrens, enskilt och kooperativt ägande ger de bästa förutsättningarna för fortsatta ekonomiska framsteg och ett decentraliserat beslutsfattande.

Näringspolitiken måste inriktas så att mångfald och ett decentraliserat inflytande uppnås samt att småskalig teknik kan utnyttjas och främjas.

För att kunna möta den internationella konkurrensen måste näringslivets utveckling av produktion med högt kunskapsinnehåll stimuleras. Därför måste Sverige aktivt engageras i de olika europeiska forsknings- och utvecklingsprojekten.

I detta sammanhang behövs ett aktivt samarbete mellan företagsamhet och forsknings- och utbildningsinstitutioner. Högskolorna måste här få en framträdande roll. De får bl a med sig nyetablering av företag och förnyelse av befintliga verksamheter. Högskolorna spelar en stor roll för näringslivets utveckling och därmed för vår konkurrenskraft.

Privata, kooperativa och statliga företag skall arbeta på likvärdiga villkor. Statliga företag kan behövas för att tillgodose särskilda samhällskrav vad gäller t.ex. frågor som rör beredskapsförsörjning och speciella insatser för utveckling av ny teknik och för att klara av regionala och strukturella sysselsättningsproblem.

Ett starkt näringsliv förutsätter både stora och små företag. De mindre och

medelstora företagen är dock av särskild betydelse för näringslivets förnyelse och långsiktiga tillväxt. De har också bättre förmåga att anpassa sig vid konjunkturväxlingar och bidrar till att göra hela samhällsekonomin mindre sårbar. Det är ofta inom småföretagen som nya affärsproduktidéer utvecklas, vilket skapar nya förutsättningar för industriell förnyelse. Småföretagen har en avgörande betydelse för möjligheterna att skapa ett decentraliserat samhälle med möjligheter till arbete och boende över hela landet. Nyföretagandet måste därför stimuleras.

De mindre företagen spelar en betydelsefull roll för att en sund konkurrens skall upprätthållas. Genom många mindre företag motverkas karteller och inflytandet i näringslivet ökar.

För att utveckla en livskraftig småföretagsamhet måste de mindre företagen gynnas i förhållande till de stora företagen. Det kan ske inom ramen för bl.a. skatte- och avgiftspolitik, utvecklingsfonderna, särskilda branschprogram, kreditgivning och forskning.

Tillgången på riskkapital är en väsentlig förutsättning för en positiv företagsutveckling, inte minst för de mindre företagen. Inrättandet av OTC-marknaden har för många småföretag haft stor betydelse för tillgången till riskkapital.

De mindre företagens möjligheter till självfinansiering måste förbättras. Detta måste ske genom bl.a. en ny och småföretagsvänlig skattepolitik. Exempelvis måste det arbetande kapitalet undantas från förmögenhetsbeskattning.

Utvecklingstendenser

Under de senaste tio åren har det skett stora förändringar inom näringslivet. En ny industristruktur har skapats och nya branscher har fått ökad betydelse för sysselsättningen och vår export. Även om traditionella råvarubaserade företag och branscher alltjämt svarar för en stor del av vår export betyder tjänsteproducerande företag allt mer för sysselsättningen. Näringslivets förnyelse i tidigare s.k. krisorter baseras ofta på nya tjänsteföretag.

Den förnyelse och omstrukturering som inleddes av de centerledda regeringarna efter regeringsskiftet 1976 har inneburit en modernisering av industristrukturen, vilket var en avgörande förutsättning för att industrin vid konjunkturuppgången kunde utnyttja de utvecklingsmöjligheter som då öppnades. SIND har i en utredning visat att produktivitetstillväxten till övervägande del fram till 1987 bestod av ökat kapacitetsutnyttjande. Det är först under de senaste åren som tillväxten till en större del uppkommer genom ökad produktionskapacitet. Det är mot denna bakgrund ökningen av industriproduktionen under 1980-talet med 20 % skall ses och svensk industris jämförelsevis starka utveckling hittills under 1980-talet.

Den ekonomiska politik som förts efter 1982 har varit starkt koncentrationsdrivande och det svenska näringslivet präglas idag av en utveckling mot stark ägarkoncentration, ökande internationalisering och fortsatt struktur-omvandling. Det påverkar den regionala utvecklingen och därmed balansen mellan olika regioner i landet.

De stora industriföretagens internationella beroende ökar. Samtidigt

växer klyftan mellan stora och små företag. Mindre och medelstora företag behandlas inte av stat och myndigheter på samma positiva sätt som de stora och börsnoterade företagen med bl. a. stark inriktning på exportmarknaden.

Tillkomsten av löntagarfonderna är till stor nackdel för en positiv näringslivsutveckling. De hämmar också en positiv regional utveckling. Fonderna har blivit ett allvarligt koncentrationsfrämjande instrument och har ensidigt gynnat aktiemarknaden, storföretagen och expansiva regioner.

Löntagarfondsystemet innebär en omfattande överföring av kapital från småföretag till stora och börsnoterade företag. Detta kapital behövs i stället i de mindre företagen för att ge dem ekonomisk stabilitet, resurser för produktutveckling och nya affärsidéer. Löntagarfonderna måste avvecklas.

Den ökande internationaliseringen av svenskt näringsliv kommer stegvis att förändra villkoren för industrin. Beroendet av internationella intressen, nya maktgrupper, den internationella ekonomiska utvecklingen och besluten därstädes påverkar svensk industri och svenska intressen.

Många av de svenska storföretagen är starkt beroende av utlandsmarknaden, t.ex. Volvo, Saab, Ericsson, Electrolux, SKF etc. Detta påverkar i sin tur alla de underleverantörer som är knutna till dessa och liknande företag. Ökad internationalisering inom näringslivet kan ge svensk industri tillgång till nya marknader. Det är dock nödvändigt att vara observant inför utvecklingen. Sårbarheten i näringslivet kan öka.

Centerpartiet har i tidigare riksdagsmotioner påpekat riskerna med den ökande internationaliseringen och den ökade sårbarhet som kan följa av detta. Vi konstaterar nu att föredragande statsråd delar vår uppfattning.

För att balansera beroendet av några stora och starkt utlandsorienterade företag är det viktigt att få en positiv småföretagsutveckling. Ett "nätverk" av småföretag behövs. Under 1980-talet har det skett en omfattande omstrukturering inom industrin. Ett stort antal mindre företag, ofta familjeföretag, har köpts upp av större företag eller olika former av investmentbolag. Det korsvisa ägandet har ökat, vilket medfört att ägarförhållandena i många företag är mycket svåra att överblicka.

Jämfört med de nordiska länderna och många av OECD-länderna karaktäriseras det svenska näringslivet av en ökande makt- och ägarkoncentration. Den störste ägarens aktie- och röstandelar har ökat i flertalet av de stora börsnoterade företagen.

Företagen som köpts upp har också blivit fjärrstyrda. Besluten över företagets utveckling, investeringar och produktutveckling fattas inte alltid på den ort där företaget har sin verksamhet. De anställda i företagen får därigenom mindre inflytande.

Denna utveckling har förstärkts av regeringen vid försäljningar och börsnotering av attraktiva statliga företag till låga aktiekurser samtidigt som banker och stora kapitalplaceringar favoriseras framför enskilda aktiesparare. Regeringens agerande i dessa hänseenden befrämjar och förstärker den ekonomiska maktkoncentrationen i samhället.

Näringspolitiken efter 1976

Mot. 1988/89
N258

Påfrestningarna på svensk industri var mycket stora under 1970-talet. Oljeprisutvecklingen med bl.a. stagnerande världshandel och vikande konjunktur som följd bidrog till problem för många industriföretag, branscher och regioner.

Vid regeringsskiftet 1976 fanns ett stort uppdämt behov av strukturinsatser. Många storföretag inom basindustrierna aviserade stora och för berörda människor och regioner omfattande strukturförändringar. Ofta ledde dessa till nedläggning av industrier. De centerledda regeringarna påtalade emellertid företagens sociala ansvar i samband med industrikriser.

Regeringsskiftet 1976 innebar att socialdemokraternas koncentrationsinriktade näringspolitik ersattes med ett nytt synsätt. Småföretagens utveckling prioriterades och gavs en central roll. Näringspolitiken i sin helhet fick en decentralistisk inriktning.

Sammantaget innebar den nya inriktningen av näringspolitiken att klimatet för att driva företag förbättrades. Allt fler satsade på egna företag. I orter med en betydande omstrukturering av industrin betydde nyetableringen av småföretag att nya och värdefulla arbetstillfällen skapades.

När socialdemokraterna återkom till regeringsmakten 1982 innebar det samtidigt en återgång till den mer koncentrationsinriktade näringspolitik som fanns före 1976. Politiken har främst gynnat de stora företagen på bekostnad av småföretagen och med en ökande maktkoncentration inom näringslivet som följd. Enligt vår uppfattning krävs för en långsiktigt positiv utveckling en ny inriktning av näringspolitiken som tar till vara både de små och stora företagens möjligheter till ett expansivt näringsliv för att ge en differentierad näringsstruktur över hela landet.

Näringspolitiken inför 1990-talet

Grundläggande för möjligheterna att föra en offensiv näringspolitik är utformningen av det ekonomiska systemet.

Enligt centerpartiets uppfattning måste grunden för det ekonomiska systemet vara en marknadsekonomi byggd på socialt och miljömässigt ansvarstagande hos individer, intressegrupper och samhälle.

Den ekonomiska politiken måste utgå från en tro på den enskilda människans initiativförmåga och kreativitet samt vilja till solidaritet och ansvarstagande för varandra. En sådan politik gagnar bäst landets utveckling.

Denna syn innebär att centerpartiet aldrig kan acceptera förslag som syftar till att omforma vårt nuvarande ekonomiska system i socialistisk eller kollektivistisk riktning. Löntagarfonderna som är en del i ett sådant system måste därför avskaffas.

En huvuduppgift för den ekonomiska politiken är att främja en utveckling mot bättre regional balans såväl mellan som inom skilda regioner. För att nå regional balans måste statsmakterna inom alla samhällssektorer utgå från denna målsättning. Det är med denna utgångspunkt nödvändigt med en helhetssyn på bl.a. miljö- och energipolitiken, näringspolitiken, arbetsmarknads-, regional-, trafik-, bostads- och skattepolitiken.

En väl utvecklad infrastruktur i form av vägar, järnvägar och flygförbindelser har stor betydelse för möjligheterna att utveckla och etablera företag. Goda telekommunikationer kommer att bli en allt viktigare förutsättning. Det ankommer på staten men också på kommuner och landsting att medverka till en positiv utveckling av infrastrukturen över hela landet.

Ägar- och inflytandefrågorna i svenskt näringsliv måste ägnas större uppmärksamhet. Ett viktigt mål måste vara att minska det institutionella ägandet. AP-fonder, löntagarfonder och olika former av investmentbolag är numera stora ägare, vilket ofta innebär ett passivt ägande. Det innebär också i stor utsträckning ett fjärrstyrt ägande vilket är till nackdel både ur regionalpolitisk synpunkt och för de anställda.

Även de små och medelstora företagen måste bli delaktiga i den harmonisering som sker gentemot EG. Denna får inte ske på de stora företagens villkor. Det är därför självklart att småföretagen skall vara välrepresenterade i de olika organ som från svensk sida bereder EG-frågorna. Vi kan konstatera att regeringen efter förslag från bl. a. centern låtit småföretagen bli representerade i det särskilda EG-rådet.

För små och medelstora företag kommer också ett omfattande nordiskt samarbete att vara av stor betydelse. Norden som hemmamarknad måste utvecklas.

Det är nödvändigt att etiken inom näringslivet ges en ökad uppmärksamhet. Etikregler bör utformas i samverkan mellan samhälle och näringslivsorganisationer.

De anställdas möjligheter till insyn, överblick och inflytande minskar ofta ju större företag och koncerner blir. De många internationella företagsfusionerna understryker vikten av att insyn och fackligt samarbete utvecklas i alla delar av stora koncerner – genom lagstiftning och internationella överenskommelser.

Kraven på insyn och inflytande måste tillgodoses också på de mindre arbetsplatserna. Genom den närmare personliga kontakt som finns på mindre arbetsplatser skapas förutsättningar för de anställdas engagemang och intresse på ett sätt som ger såväl personalinflytande som arbetstillfredsställelse. Enligt centerns uppfattning bör i de mindre företagen därför medbestämmandeavtalen mellan arbetsgivare och anställda slutas på varje arbetsplats.

Det behövs en kraftfull satsning på nyetablering och den mindre företagsamheten för att bl. a. balansera det ökade beroendet av svenska internationella företag. De mindre företagen måste främjas i förhållande till de stora för att ett fungerande näringsliv över hela landet skall kunna upprätthållas.

Småföretagen bidrar till levande miljöer både i tätorter och på landsbygden och har stor betydelse för sysselsättningen. I en särskild motion tar vi bl. a. upp småföretagens betydelse för landsbygdens utvecklingsmöjligheter. Ett differentierat näringsliv med många små och medelstora företag är också en garanti mot stora företagsflyttningar till utlandet.

Åtgärder för att stimulera nyföretagandet måste ingå som en viktig del i näringspolitiken. Det är särskilt viktigt att ta till vara den resurs som kvinnor utgör för ett ökat nyföretagande. Regeringen bör därför ges i uppdrag att framlägga förslag för olika stimulansåtgärder i enlighet med förslag som vi

presenterat från centerns sida så att en nyetablering av företag påskyndas. Detta bör ges regeringen till känna.

Mot. 1988/89
N258

Decentralisera ägandet

En koncentration i ägandet är inte önskvärd vare sig i offentlig eller privat regi. Staten är ägare till ett stort antal företag som med fördel kan bedrivas i privat regi. Därför bör det ske en utförsäljning av statliga företag. Vi återkommer nedan till detta.

Utvecklingen under de senaste decennierna har inneburit en ökande privat och offentlig finansiell maktkoncentration. Sparandet och därmed förmögenhetsuppbyggnaden har dels skett inom den offentliga sektorn bl.a. genom uppbyggnaden av socialförsäkringssystemet och AP-fonderna, dels inom skilda typer av privata institutioner som banker, finansbolag, försäkringsbolag och större företag. Det institutionella ägandet har ökat. Samtidigt har hushållssparandet varit negativt.

Denna utveckling mot en ägandestruktur med balanserande privata och offentliga maktkoncentrationer har varit en följd av och haft ett stöd i den starkt koncentrationsdrivande ekonomiska politik som de socialdemokratiska regeringarna fört. Denna inställning har också manifesterats i de former som försäljningen av t.ex. Procordia och UV-shipping fått där de stora, kapitalstarka institutionella placerarna fått en gynnad ställning.

Enligt vår mening måste formerna för sparande och försäljning av statliga företag ske i former som innebär ett spritt ägande. Det enskilda aktiesparandet måste stimuleras bl a för att de stora institutionella placerarna inte skall få en alltmer dominerande roll i näringslivet. En decentraliserad ägandestruktur förutsätter också en positiv småföretagsutveckling och regler som motverkar att redan starka offentliga och privata kapitalintressen ytterligare kan stärka sin ställning. Detta bör ges regeringen till känna.

Personliga ägandet

Personligt ägande är en viktig drivkraft för att åstadkomma förnyelse och investeringar i näringslivet. Det är också ett viktigt inslag för att skapa ägarspridning och därmed ökat inflytande.

För att bredda ägandet och stimulera sparandet bör det göras intressant och långsiktigt attraktivt. Centerpartiet vill därför införa personliga investeringskonton.

För insättningar med vissa lägsta och högsta belopp erhålles befrielse från kommunalskatt och statlig grundskatt, men inte från tilläggsskatt. Medlen från ett personligt investeringskonto får användas utan skattekonsekvens till investeringar i företag, bostad eller för studier.

Vi utvecklar förslaget om personliga investeringskonton i en annan motion.

Staten som företagare

Det är samhällets uppgift att ge de allmänna förutsättningarna för att bedriva industriell verksamhet. Staten kan även genom eget ägande i skilda former

driva olika typer av verksamhet för att tillgodose övergripande målsättningar.

Av regeringens redogörelse för de statliga företagen för år 1987 framgår att den statliga företagssektorn omfattar 8 affärsverk, 7 kreditinstitut och 96 aktiebolag, där staten äger minst 50%. Affärsverken och de 96 bolagen äger helt eller delvis 916 bolag, totalt 1030 företag som 1987 omsatte 183 miljarder kr. De statliga företagen varierar avsevärt i storlek och representerar en mångfald olika verksamheter. Här finns affärsverk, kreditinstitut, industriföretag och bolag som ålagts speciella uppgifter av staten t ex Systembolaget och Penninglotteriet.

Den statliga företagsgruppen representerar således en icke oväsentlig del av såväl industriell som annan verksamhet.

Statliga företag bör i första hand verka inom sådana områden där staten har ett särskilt ansvar och väsentligt bättre förutsättningar att bedriva företagsamhet än enskilda och kooperativa företag.

Staten har ett ansvar för att upprätthålla likvärdig service över hela landet. Det gäller t.ex. telenätet, järnvägsnätet, flygplatser, post etc.

I vissa situationer är det enbart staten som kan mobilisera tillräckliga resurser för att lösa särskilda omstruktureringsproblem eller genomföra omfattande utvecklingsprogram. Det kan vidare av beredskapsmässiga och regionala skäl vara nödvändigt med statlig företagsamhet. Ett statligt ägande är i vissa situationer t.ex. av konkurrensskäl ett nödvändigt komplement i en marknadsekonomi.

Statligt ägande får dock inte bli ett självändamål. En försäljning av statliga företag eller delar därav behöver inte innebära att statens tillgångar minskar eftersom intäkterna kan användas till skuldsanering och offensiva investeringar i infrastrukturen t.ex. järnvägar, tele och post.

Enligt vår bedömning bör det under den kommande treårsperioden vara möjligt att genomföra försäljningar av statliga företag för ett värde i storleksordningen 15–20 miljarder, varav minst 4 miljarder under nästkommande budgetår. Ränteeffekten innebär en minskad belastning på statsbudgeten med ca 400 milj kr för helår.

Internationella erfarenheter visar på att en utförsäljning av statliga företag kan åstadkomma en förmögenhetsuppbyggnad genom att det totala hushållssparandet stimuleras. Detta vore önskvärt även i vårt land. Dessutom skulle en försäljning med speciella förmåner för anställda och småsparare bidra till en positiv maktspredning i samhället.

Många av de statliga företagen är vinstgivande och representerar en möjlighet att generera betydande kapital genom börsintroduktion och försäljning. Även verksamhetsgrenar inom de affärsdrivande verken kan komma i fråga. Mot denna bakgrund föreslås i en gemensam motion från c, m och fp att en försäljning av statliga företag skall inledas.

Småföretagsutveckling

I en offensiv och framtidsinriktad näringspolitik har småföretagsamheten en strategisk betydelse för möjligheterna att skapa arbete, utveckla industrier och serviceföretag.

Ca 1 miljon anställda finns i företag med mindre än 200 anställda. Ca 350 000 arbetar i företag med mindre än 10 anställda. Egenföretagarna utgör också en stor och viktig grupp i näringslivet. Dessa företag tillsammans har en avgörande roll för möjligheterna att skapa tillgång på arbete i landets olika delar.

Det är särskilt viktigt att genom gynnsamma villkor för de mindre företagen och nyföretagandet balansera beroendet av de stora företagen och den internationalisering som pågår inom industrin. Genom ett stort antal mindre företag kan sårbarheten i näringslivet minska och på den lokala arbetsmarknaden. Det förutsätter emellertid att småföretagens arbetsvillkor väsentligt förbättras. De mindre företagen måste främjas i förhållande till stora. Samhällets regelsystem måste i ökad utsträckning anpassas till småföretagens förutsättningar.

De mindre företagen svarar ofta för innovationer, teknisk utveckling och nya affärsidéer. Detta leder ofta till "avknoppning" av nya företag. Särskilt påtagligt är detta inom företag i de kunskapsintensiva och tekniskt avancerade delarna inom näringslivet. Detta bidrar till att skapa ny sysselsättning. De stora företagen däremot tvingas genom strukturförändringar ofta att minska antalet anställda vilket skapar problem för berörda regioner.

Sänkta socialförsäkringsavgifter – rättvisa åt småföretagen

För småföretag och egenföretagare är arbetsgivaravgifterna en tung börda som begränsar möjligheterna till utveckling och nya arbetstillfällen. I flera avseenden är också avgiftsuttaget orättvist.

Den lägre sjukfrånvaron i de mindre företagen motiverar en väsentligt lägre sjukförsäkringsavgift. Därför bör sjukförsäkringsavgiften för anställda i småföretag och bland egenföretagare sänkas. Målet bör vara en sänkning med ett belopp motsvarande 5 procentenheter av avgiftsuttaget för de första 15 anställda. Ett första steg är en sänkning med 5 % på en lönesumma på 500 000 kr, vilket motsvarar en avgiftsminskning på 25 000 kr.

Genom ett sänkt avgiftsuttag på småföretagen kan de få utrymme till expansion och möjlighet att anställa fler. En avgiftsreform för småföretagen är således motiverad utifrån sysselsättningspolitiska skäl.

Egenföretagarna

Egenföretagarnas roll i näringslivet är väsentlig. Skatte- och avgiftsuttaget är dock orättvist för denna företagsgrupp. Schablonavdraget på 3 000 kr kan inte utnyttjas av den som är egenföretagare.

ATP-avgift tas ut på hela lönesumman inklusive kapitalavkastning. Däremot ges ingen pensionspoäng för inkomster under ett basbelopp. Detta innebär att de tvingas betala ATP-avgift utan att få någon motsvarande pensionsförmån. Enligt vår uppfattning är detta förhållande inte tillfredsställande. Orättvisan blir särskilt stor när två makar som arbetar i samma företag delar på en liten inkomst.

För att skapa ökad rättvisa föreslår vi en ordning där egenföretagare befrias från socialförsäkringsavgifter upp till ett basbelopp (f.n. 27 900). Detta innebär över 10 000 kr i minskade avgifter.

Vinstdelningsskatt och löntagarfondsavgift

Mot. 1988/89
N258

Enligt vår uppfattning skall löntagarfonderna avskaffas. Löntagarfondssystemet innebär en omfattande överföring av kapital från småföretag till stora och börsnoterade företag. Detta kapital skulle i stället behövas i småföretagen för att ge dem ekonomisk stabilitet och resurser för utveckling etc.

I konsekvens med vår syn på löntagarfonderna föreslår vi att den s k vinstdelningsskatten avskaffas. Likaså den särskilda löntagarfondsavgiften på 0,2 % som är en del av arbetsgivaravgiften.

Ekonomiska konsekvenser

Våra förslag om förändrade avgiftsuttag innebär sammantaget en sänkning med 0,2 %. Samtidigt sker en omfördelning av avgiftsuttaget mellan små och stora företag i storleksordningen 0,9 % av lönesumman. Detta innebär att alla företag med en lönesumma på drygt 2,5 milj kr får en sänkning av avgiftsuttaget. Omfördelningen innebär att någon belastning på statsbudgeten inte uppkommer.

Reformerad företagsbeskattning

Dagens system för företagsbeskattningen är komplicerat och svåröverskådligt. Det kräver specialkunskaper i ekonomi och juridik, vilket missgynnar småföretagen.

Dagens skattesystem leder även till stora skillnader i skattebelastning mellan företag i olika branscher, i skilda tillväxtskeden och med varierande storlek.

Skattesystemet skapar också skillnader mellan företag med olika lönsamhetsnivåer, skilda ägarkategorier och varierande skuldsättning. Detta är ofta till nackdel för småföretagare.

De mindre företagen beskattas generellt klart hårdare än de större. De har inte lika stora möjligheter till överföringar och till omfattande bokslutsdispositioner. Därför måste företagsbeskattningen ändras till de mindre företagens fördel. Detta bör ges regeringen till känna.

Avreglering och regelförenkling

Många normer, regler och anvisningar från myndigheterna är svåröverskådliga. Det är betungande framförallt för små och medelstora företag. Det är därför viktigt att arbetet med avbyråkratisering och avreglering drivs vidare med kraft.

Med hänsyn till regeringens långsamma agerande på detta område anser vi det vara angeläget med en parlamentarisk återförsäkring. Detta kan lämpligen ske genom inrättande av en parlamentarisk delegation med uppgift att följa avregleringsarbetet.

Hemslöjd och hantverk

Hemslöjd och hantverk har en viktig uppgift i samhället som bärare av kulturtraditioner och ur sysselsättningssynpunkt.

Hantverksnäringarnas och hemslöjdens möjligheter att upprätthålla sysselsättning och service i de delar av landet som utsatts för kraftig avfolkning och med besvärande sysselsättningsläge har inte tillräckligt beaktats. En utveckling av hantverket och hemslöjden kan bli av stor betydelse för möjligheterna att skapa arbete i sådana områden.

Av stor betydelse för möjligheterna att bevara och utveckla hantverket är satsningar på den yrkesinriktade utbildningen. Från centerpartiets sida har vi vid upprepade tillfällen krävt ytterligare satsningar på lärlingsutbildning, företagsförlagd utbildning, fort- och vidareutbildning etc. Samverkan mellan skola och näringsliv har här stor betydelse.

Vi presenterar i en särskild motion våra förslag till åtgärder i syfte att stödja hantverk och hemslöjd.

Utvecklingsfonderna

De regionala utvecklingsfonderna inrättades 1978 och har en mycket stor betydelse för att främja utvecklingen av små och medelstora företag. Fonderna är i dag tillsammans med de resurser det s.k. länsanslaget erbjuder det bästa instrumentet för att stärka den mindre företagsamheten.

Syftet med utvecklingsfonderna är bl.a. att komplettera övriga institutioner på kreditmarknaden och ge olika typer av företagservice till de mindre och medelstora företagen. Fonderna har därmed en nyckelroll för att förse den mindre företagsamheten med riskkapital.

De olika utbildningsenheterna, som kanslimässigt är lokaliserade till sex av fonderna, svarar också för en värdefull service när det gäller företagens behov av utbildning och kompetensutveckling.

– Småföretagsutveckling

Regeringen föreslår att anslaget Småföretagsutveckling, B 8, kostnaderna för de regionala utvecklingsfondernas företagservice och administration m m skall utgå med 182,5 milj kr. Detta belopp inkluderar även ett anslag för särskilda informationsinsatser bland småföretagen med inriktning på utvecklingen inom EG-området.

Utöver regeringens förslag föreslår vi att utvecklingsfonderna får ekonomiska förutsättningar att stödja satsningar på energi- och miljöinvesteringar samt teknikutveckling inom denna sektor. Utvecklingsfonderna bör enligt vår mening få möjlighet att medge amorterings- och räntefrihet för sådana lån upp till tre år. Det är enligt vår mening, med hänsyn till projektens angelägenhetsgrad, viktigt att lånevillkoren är förmånliga.

Den socialdemokratiska regeringen har inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att stimulera teknikutvecklingen inom energi- och miljöområdet. Genom särskilda resurser till utvecklingsfonderna kan småföretagens innovationsförmåga stimuleras inom denna sektor. Vi föreslår därför att utvecklingsfonderna får besluta om sådant projektstöd inom en ram upp till 20 milj kr. Vi

bedömer att anslagsbehovet ökar med 5 milj kr, vilket bör anvisas över anslaget Småföretagsutveckling.

Mot. 1988/89
N258

Vi föreslår även att de medel SIND disponerar för nyetableringsinsatser och som anvisas över anslaget Småföretagsutveckling skall fördelas direkt till utvecklingsfonderna.

Teko

Regeringens förslag till förändringar av tekostödet innebär att det s k äldrestödet avvecklas. Över industridepartementets budget anvisas visst stöd för industripolitiska åtgärder, vilka administreras av SIND. I en särskild motion om tekofrågor tar vi upp denna fråga och föreslår bl a att tekostödet förstärks med ytterligare 100 miljoner.

Stöd till enskilda uppfinnare

Det administrativa ansvaret för statens stöd till teknisk forskning och utveckling har STU. En av de viktigaste uppgifterna för STU är de innovationsbefrämjande åtgärderna. Särskilt viktigt är stödet till de enskilda uppfinnarna, vilket vi från centerpartiets sida påtalat vid upprepade tillfällen. Försöksverksamheten vid Svenska uppfinnarföreningen är positiv, men enligt vår mening måste ambitionsnivån från statens sida höjas vad gäller det ekonomiska stödet till enskilda uppfinnare.

Under anslaget F 1 redovisas att det finns totalt nära 60 milj kr, vilka inte är in-tecknade för något visst ändamål. Enligt vår mening finns därför goda möjligheter att förstärka stödet till enskilda uppfinnare. Vi föreslår att 10 milj kr genom omfördelning inom anslaget anvisas för detta ändamål.

Europeiskt rymdsamarbete

I budgetpropositionen konstateras kort att de gällande industripolitiska riktlinjerna på rymdområdet fastlagts 1986 och skall gälla. Utvecklingen har visat att den ambitionsnivå som gällande riktlinjer innebär är alltför låg och riskerar innebära att Sverige hamnar vid sidan av den pågående utvecklingen på rymdområdet. Enligt vår mening bör därför 25 milj kr utöver regeringens förslag anvisas i syfte att öka möjligheterna för Sverige att delta i intressanta internationella samarbetsprojekt på rymdområdet som Sverige nu står utanför, i första hand Columbusprojektet. En ökad satsning på rymdområdet har även betydelse ur regionalpolitisk synpunkt. Detta förbättrar även ESRANGES i Kiruna långsiktiga möjligheter att bedriva en meningsfull och internationellt konkurrenskraftig verksamhet.

Informationsteknologi i mindre företag

Teknisk forskning och utveckling har stor betydelse för industriell utveckling och förnyelse. Riksdagen fastställde våren 1987 riktlinjerna för ett treårigt program. I detta program prioriterades särskilt informationsteknologi, materialteknik, verkstadsteknik, mikroelektronik m.m.

Det nationella informationsteknologiska programmet, IT-programmet, består av insatser för grundläggande och målinriktad forskning och av ett

delprogram (IT 4) för industriell utveckling i samverkan mellan staten och industriföretag. Syftet med programmet är, enligt regeringens proposition 1986/87:80, att vidmakthålla den informationsteknologiska kompetensen och att härigenom minska vårt beroende av omvärlden på detta område samt att främja en god användning av informationsteknologi.

IT 4-programmet har emellertid blivit en satsning på storföretagen. Mer än 90 % går till projekt där Sveriges största företag är huvudintressenter. Enligt årets budgetproposition har regeringen ingått ett ramavtal med fem industriföretag om formerna för att genomföra utvecklingsprogrammet.

I praktiken blir småföretagen utestängda från IT 4-programmet. Detta är allvarligt med hänsyn till att det är just inom de mindre företagen som det finns både behov och möjligheter att satsa på informationsteknologi. Det ger sedan goda förutsättningar för att få informationsteknologisk kompetens och kunnande spridda över hela landet. De mindre företagen bidrar också till att skapa en ny näringsstruktur.

Med hänsyn till den inriktning som IT 4-programmet hittills fått är det motiverat att rikta ett särskilt anslag till de regionala utvecklingsfonderna. Därigenom kan de aktivt medverka till att främja de mindre företagen i det informationsteknologiska programarbetet. På detta sätt får de mindre företagen råd att delta i programarbetet, något som annars är svårt eftersom de i regel har för små ekonomiska resurser.

Utöver vad regeringen föreslagit bör 10 milj kr tillföras anslaget F 18 Industriell utveckling m m inom informationsteknologiområdet.

Hemställen

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer vi

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om mål för och inriktning av näringspolitiken inför 1990-talet,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulansåtgärder för nyetableringsinsatser,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om decentraliserat ägande,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statens ägarroll i näringslivet,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om småföretagens betydelse för näringslivets utveckling,

[att riksdagen hos regeringen begär förslag om en omfördelning av uttaget av arbetsgivaravgifter innebärande

- a) en sänkning av sjukförsäkringsavgiften med 5 procentenheter på en lönesumma upp till 500 000 kr,
- b) ett slopande av alla egenavgifter på inkomster motsvarande ett basbelopp samt
- c) en totalfinansiering genom en höjning av avgiftsuttaget i övrigt i enlighet med vad som anförts i motionen,¹⁾

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en reformerad företagsbeskattning.²⁾

6. att riksdagen hos regeringen begär att en parlamentarisk delegation tillkallas med uppgift att påskynda avregleringsarbetet inom näringslivet i enlighet med vad som anförs i motionen,

7. att riksdagen beslutar medge att utvecklingsfonderna får fatta beslut om stöd till miljö- och energiinvesteringar inom en ram på 20 000 000 kr för budgetåret 1989/90 i enlighet med vad som anförs i motionen,

8. att riksdagen till Småföretagsutveckling för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 187 500 000 kr,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs beträffande de medel som statens industriverk disponerar för nyetableringsinsatser,

10. att riksdagen anvisar 10 000 000 kr för stöd till enskilda uppfinnare inom ramen för föreslagen anvisning av medel över anslaget F 1, Teknisk forskning och utveckling, i enlighet med vad som anförs i motionen,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om inriktningen av Sveriges roll i det internationella samarbetet på rymdområdet,

12. att riksdagen till Europeiskt rymdsamarbete för budgetåret 1989/90 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 25 000 000 kr förhöjt förslagsanslag om totalt 301 323 000 kr.,

13. att riksdagen till Industriell utveckling inom informationsteknologiområdet m.m. anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 10 000 000 kr ökat anslag om totalt 40 000 000 kr i enlighet med vad som anförs i motionen,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om inriktningen av statens stöd på informationsteknologiområdet.

Stockholm den 20 januari 1989

Olof Johansson (c)

Karl Erik Olsson (c)

Bertil Fiskesjö (c)

Gunnar Björk (c)

Pär Granstedt (c)

Karin Israelsson (c)

Per-Ola Eriksson (c)

Görel Thurdin (c)

Karin Söder (c)

Gunilla André (c)

Börje Hörnlund (c)

Agne Hansson (c)

Larz Johansson (c)

¹ 1988/89:Sf278

² 1988/89:Sk369